

ไปฟังเขาพูด เรื่องลิขสิทธิ์

“ไปหมฟาง”

แ ว่า ๆ น้าหม-ทมยันตี เธอเปรยผ่านหน้าบ้านเทมตินรายวัน เมื่อไม่กี่วันก่อนว่า ชมรมนักเขียนหญิงจะร่วมกับสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยจัดสัมมนาเรื่องนักเขียนกับลิขสิทธิ์

น้าหมเธอเป็นไทยแท้ประจำสถานทูตอินทรีกีนเกิลส์ คำพูดสั้น ๆ จึงอดไม่ได้ต้องเผ็ดสะใจกับบ้างล่ะนะ เธอว่ามันถกการอะไรของรัฐที่ออกกฎหมายลิขสิทธิ์มาบังคับเปิดคลังผลประโยชน์นักเขียน คือ นักเขียนเป็นเจ้าของผู้ทรงสิทธิ์ต่อผลงานคนตลอดเวลาที่มิชีวิตอยู่กับอีก 50 ปีหลังตายเท่านั้น ที่ลิขสิทธิ์จะตกเป็นของทายาท พันจากเจอนเวลานั้น ลิขสิทธิ์ย่อมสิ้นสุดลงตกเป็นของสาธารณชน

มันจริงของเธอรอว่าการอะไรของรัฐ เพราะระหว่างนักเขียนมีชีวิตอยู่ รัฐบาลไม่เคยเอาใจใส่ดูแลคุ้ม แหม น่าเจ็บใจเวลาชก ทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งควรเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทยังถูกริบอีก

รายการฉอด ๆ ของชมรมนักเขียนสตรีจะเริ่มเมื่อไหร่ไม่ได้บอก แต่วันที่ 19 สิงหาคม 2530 โครงการศูนย์สิทธิบัตรแห่งชาติ กองวรรณคดี และประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร จัดอภิปรายเรื่อง ลิขสิทธิ์ในวรรณกรรม ณ ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ

เมื่อดูชื่อเรื่องน่าสนใจก็ต้องแอบเข้าไปฟังกันหน่อย โดยเฉพาะหลังตัดสินรางวัลวรรณกรรมซีไรต์กันหมด ๆ พลันเกิดปัญหาลิขสิทธิ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้พิมพ์ครั้งที่ 2 ขึ้นมาทันที โจ้จึงได้แต่ส่งสัยว่า เอ! เขาจะพูดถึงปัญหาอุปสรรคอะไร ๆ ร้อน ๆ นี้มีจริงเปล่า

พิธีกรรมทางราชการให้ดูสิ่งขึ้นอีกนิดต้องมีคนใหญ่คนโตมาเปิด (ซึ่งถ้าไม่มาเปิดขอมพระหยักเวลาและดำเนินการคงไม่เสียหายกระไรนัก ศูนย์หอสมุดแห่งชาติเองนี่ไม่จิกกับฟังแล้วต้องล้างหู ใครฟังมากก็อยากเอาหูมาดมยอู้) นั่นมีคนใหญ่คนโตของกรมศิลปากรที่มาเปิด มีไซ่ “คอกหลวง” ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ คนที่ สุจิตต์ วงษ์เทศ พูดถึงด้วยความรักใคร่ห่วงใยเป็นพิเศษ หากเป็นท่านรองฯ กุลกรพิทยเกษมเม่นก็ คุณหญิงเป็องคังเรณูล่าสุด ที่เป็นเพื่อนสนิทสุวิภา สวัสดิวัฑฒ์ ตั้งแต่เรียนเขมรสิริอนุสรณ์ด้วยกันมาโน่น

คุณหญิงท่านมาพูดให้คนอื่นฟังโดยท่านไม่ฟังคนอื่นพูด เพราะพูดเปิดเสร็จท่านก็กลับ ด้วยมีกิจธุระ หากไม่วายหยอดวาจาให้ความสำคัญแก่ผู้อภิปรายตามวิสัยงานไปโรคอดจืดนี่ง่า จะติดตามฟังแทบบันทึกต่อไป

งานนี้กองวรรณคดีฯ ได้ทำเอกสารประกอบคำอภิปรายแจกจ่ายผู้ฟังด้วย วรรณคดีฯ และทั้งผู้อภิปรายอย่างอาจารย์ **ไชยยศ เทนะระชะ** ที่ทำเอกสารประกอบได้เรียบร้อย

คุณสมพล พรรัตน์เลิศกุล นิตกร 4 กองวรรณคดี ผู้ดำเนินการอภิปราย เริ่มดำเนินการใช้เวลาเบื้องต้นแนะนำท่านผู้อภิปรายแต่ละท่านตรงตามตัวอักษรที่พิมพ์ไว้ในเอกสารนั้น คนละยาว ๆ แทนสงวนเวลา โดยอ้างถึงให้ผู้ฟังศึกษารายละเอียดจากเอกสารดังกล่าว

ศาสตราจารย์ไชยยศแห่งคณะนิติฯ จุฬาฯ อภิปรายเป็นคนแรกค่อนข้างยาว ทั้งประวัติความเป็นมาของกฎหมายนี้ และรายละเอียดของข้อกฎหมายแห่งพ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ 2521 โดยจำแนกแจกแจงอย่างถ้วนถี่ถึงองค์ประกอบลักษณะต่าง ๆ ทั้งบังคับใช้ ตลอดจนลักษณะของมูลละเมิด อายุกะคุ้มครอง (สนใจจริง ๆ หาพ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ 2521 มาดูเองเถอะ)

พ.ต.อ.จินดา ดวงจินดา รองผู้การสันติบาลและนักเขียนนักแปลพูดเป็นรายต่อไปในเวลาที่ยืนใจแล้ว

พูดคนฟังสว่างขึ้นมาจากปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์นักเขียน ท่านรู้ดี เพราะสมัยหนึ่งเป็นประธานศูนย์พิทักษ์สิทธิของนักเขียน รองผู้การกล่าวว่า โดยแท้ที่จริง พ.ร.บ.

ลิขสิทธ์ นั้น มีสาระสำคัญ 2 ประการ คือ ทั้งให้สิทธิพิทักษ์สิทธิแต่ขณะเดียวกันนักเขียนก็มิหนำซ้ำจะต้องปฏิบัติตาม ปัญหาอันเกิดจากนักเขียนถูกละเมิดลิขสิทธิ์ล้วนเนื่องจากส่วนใหญ่มิได้ทำนิติกรรมหรือสัญญาซื้อขาย การให้เข้าสิทธิตีพิมพ์ทำเหมือนซื้อขายสินค้าทั่วไป ไม่ระบุเงื่อนไขให้พิมพ์จำนวนเท่าไร เวลาหมดสิ้นสัญญาเมื่อไหร่ ครั้นเกิดปัญหาแล้วมักไปยอมความกันขึ้นโรงพัก

พ.ต.อ.จินดาเล่าถึงนักเขียนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหานี้ ได้แก่ อิงอร ไกรณิธีเรื่องเกียรติศักดิ์ทหารเสือ พนมเทียน เองเคยโดนด้วย หรืออย่าง ไม้ม เมืองเดิม ที่สำนักพิมพ์เป็นผู้ทรงสิทธิ์ก็ถูกผู้สร้างหนังสือละเมิด หากตกลงกันได้

คำพูดที่น่าจะสะดุดความรู้สึกคนฟังมากในการหยิบยกอุปสรรคขึ้นมาแจกแจง เห็นจะไม่เป็นเรื่องไฉนไปกว่า กรณีผลงานของ ป. อินทรปาลิต และผลงานของ จิตร ภูมิศักดิ์

ป.อินทรปาลิต วายชนม์ไปนานแล้ว แต่หนังสือ พล นิกร กิมหงวน ยังทยอยออกสู่ตลาดทุกวันนี่ หากเป็นเพียงการพิมพ์ซ้ำงานเก่า ก็ไม่น่าสงสัยว่าลิขสิทธ์นั้นเป็นของใคร ผู้จัดพิมพ์ได้ละเมิดลิขสิทธ์หรือไม่ ทว่าที่นั่นเสียใจยิ่งกว่านั้น ขอบจะเป็นที่สงสัยว่า สภาพงานชุด พล นิกร กิมหงวน ถูกละเมิดโดยการแอบอ้างชื่อเสียงและมีการปลอมแปลง เนื่องจากผลงานเขียนใช้เหตุการณ์ปัจจุบันหลัง ป.อินทรปาลิตตายไปแล้วเป็นฉากและเนื้อหา ส่วนตัวละครชุดเดิม ทั้งใช้นามปากกาเดียวกันด้วย

ใครถือนักประพันธ์มี และต้องกรณีเช่นนี้ใครควรรับผิดชอบต่อการพิทักษ์สิทธิ

จาก ป.อินทรปาลิต รองผู้การสันติบาลได้พูดถึงงานของเพื่อนเก่า จิตร ภูมิศักดิ์ ว่าผลงานของจิตรมีความสำคัญ และการที่มีผู้นำมาพิมพ์ซ้ำ ๆ นี้ ได้ชำระค่าลิขสิทธ์และคิดจะตั้งกองทุนหรือมูลนิธิอันใดให้แก่นักเขียนผู้นั้นหรือไม่

ข้างนอกห้องประชุม แดกยังจัดจ้านแต่พระอาทิตย์ซีกแรกใกล้ขอบฟ้าเบื้องล่างทุกขณะ ในห้องประชุมแสงนอสนอแสงเท่าเดิม ผู้คนเริ่มกระสับกระส่ายอดอับบ้างในหลายส่วนที่พอเห็น และเสียงบ่นมาดังหูที่พอฟังได้ดังนั้น

รายการที่ดูดียาว ท่านผู้ดำเนินการซึ่งไม่เจเนเวที่ช่วยให้ยาวออกไปอีกจากการสรุป โดยที่เราต่างฟังมาพร้อมกัน และมีพิทจำต้องเปิดเทปย้อนอย่างต่างเสียงอีกครั้งเลย

กระทั่ง สุวิทย์ ขาวปลอด นักแปลหนุ่มที่ได้ชื่อสิงห์ปืนไวแห่งยุทธจักรพูดเป็นคนสุดท้าย เขาเล่าถึงประสบการณ์แปล และความเจ็บแสบโดยตรง เมื่อถูกผู้คนวงการเดียวกันฉ้อฉลผลงานของเขา พิมพ์ออกมาโดยลงทุนน้อยที่สุดจากการโก่งสมยอมและมีมือผู้อื่น เขาสู่นั่นซนศาล เขาแพ้เพราะเขาเองแปลโดยมิได้ขออนุญาตจากเจ้าของบทประพันธ์ ท่านจึงวินิจฉัยว่า มิได้เป็นผู้ทรงสิทธิ์จะฟ้องละเมิดกรณีนี้มิได้ ดังนั้น เขาจึงเป็นนักแปลภาคเอกชนที่เริ่มขอลิขสิทธ์จากนักประพันธ์ต่างชาติ

ระหว่างอภิปรายนี้ มีการพูดถึงลักษณะอุปสรรคของกรณีพิมพ์ซ้ำ ก่อองทราบ รวมเรื่องสั้นซีไรต์ล่าสุดในข้อกฎหมายฟังได้ว่า ผู้พิมพ์ซ้ำละเมิด แต่จากปากของ สุวิทย์ ขาวปลอด คนทำสำนักพิมพ์ มีเรื่องอันน่าเห็นใจต่อสำนักพิมพ์ที่รับพิมพ์งานของนักเขียนใหม่

หลายสำนักพิมพ์ปฏิเสธ ครั้นพิมพ์แล้วขาดทุนถึงต้องขายเลหลังถูก ๆ ถ้าไม่มีจุดเริ่มต้นของการเกิดรวมเล่มย่อมจะไม่มีที่มาของการได้รางวัล

ปัญหาความเป็นธรรมที่ควรปรับประโยชน์นักเขียนในธรรมเช่นนี้ เห็นจะนำอภิปรายต่อแม้การอภิปรายนี้จะล่าช้าลงแล้วก็ตาม ●